

HISTORISK TIDSKRIFT
(Sweden)

130:2 • 2010

Ryssland och Finland i den multipolära världen, Petrozavodsk, 19–22 oktober 2009

Från och med slutet av 1960-talet fick historikersamarbetet mellan Finland och Sovjetunionen fasta former av en gemensam finsk-sovjetisk arbetsgrupp för historia samt av regelbundna allmänna symposier och seminarier i social och ekonomisk historia. Dessa hölls omväxlande i de båda länderna. Efter Sovjetunionens upplösning fick samarbetet nya och mera mångfaldiga former. Nya institutioner – Nordiska ministerrådets informationsbyrå, Finlands institut i Sankt Petersburg och Aleksanderinstitutet i Helsingfors – kom till. Under senare år har humanisternas akademiska samarbete fått en ny sporre tack vare tvåhundraårsminnet av det så kallade finska kriget 1808–1809 och Fredrikshamnfreden 1809, ett minne som framför allt firades i Finland. Den nämnvärda finsk-ryska konferensen "Ryssland och Finland i den multipolära världen" gick av stapeln i Petrozavodsk den 19–22 oktober 2009 och sammanföll med märkesårets avslutning.

Konferensen var organiserad och finansiellt understödd av det statliga universitetet i Petrozavodsk, Karelska republikens huvudstad vid Onegasjön. Universitetet innefattar historiska institutioner med inriktning mot såväl den ryska som den allmänna historien liksom, inte minst, som enda universitet i Ryssland, med institutionen för den nordiska historien. Institutionen leds av docent Irina Takala, en ung, livfull och mycket produktiv forskare samt författare till flera böcker och uppsatser i modern historia, framför allt finsk och karelsk sådan. Hennes senaste bok har dock tillägnats hela Rysslands akilleshäl – supandet – och kommit ut med finansiellt stöd av Finlands akademi. När många etniska finnar – som efter Oktoberrevolutionen har utgjort ett betydande inslag i den karelska intelligentsian – på 1990-talet följde president Koivistos uppmaning att utvandra till Finland, blev den egensinniga fru Takala kvar, oansett materiella förmåner utomlands.

Cirka 40 utländska mötesdeltagare kom från Finland och de bestod i huvudsak av högskollärare från Helsingfors, Joensuu, Uleåborg, Rovaniemi och Åbo samt av några ämbetsmän med statssekreterare Risto Volanen i spetsen. Detta meddelandes författare representerade Sverige. Konferensen räknade fyra sessioner: 1) Storfurstendömet Finland inom det ryska riket 1809–1917; 2) Finsk-sovjetiska relationer 1918–1944; 3) dito 1944–2009; och 4) Vårdnaden om det gemensamma kulturhistoriska arvet i Karelen och Finland. Konferensens bägge plenarmöten (öppning och avslutning) samt sessionsarbetet var väl besökta, inte minst av lektorer, journalister och studenter. Den ryska

publiken bestod främst av akademiker från själva Karelen⁴, men dessutom av några gäster från rikets bägge huvudstäder samt från Murmansk, Syktyvkar (Komirepublikens huvudstad), Arkhangelsk och Jaroslavl. Ett märkbart inslag utgjorde högre tjänstemän och akademiker från Moskva och Sankt Petersburg, karelska regeringsledamöter samt företrädare för bland annat det ryska utrikesministeriet.

Sessionsbidragen, särskilt de ryska, syns ha grundat sig på föredragshållarnas egna arkivstudier. I sektionerna 2 och 3 hölls vissa föredrag i kontroversiella krigshistoriska ämnen, till exempel finsk-tysk vänskap före fortsättningskriget och de sovjetiska partisanernas stridshandlingarna i Finland under fortsättningskriget, liksom i likaledes kontroversiella inrikespolitiska ämnen, inklusive Stalinregimens repressalier i Karelen på 1930-talet. Den vetenskapliga nivån hos de föredrag som undertecknad hann ta del av var inte underlägsna de gängse föredragen vid liknande rysk-finska möten i till exempel Moskva eller Sankt Petersburg. Som exempel må anföras E. Lälläs från universitet i Petrozavodsk föredrag om den elektroniska databasen över alla karelska samhällen från 1400-talet till i dag. Arbetskrävande studier gällde lokaliseringen av gamla bosättningar på nutida så kallade vektorkartor – en typ av karta som för övrigt saknas i Ryska federationens övriga provinser och autonoma regioner.

Konferensens svaghet var trefaldig: 1) Kontakterna mellan ryska och finska deltagare var bristfällig; 2) Både de ryska och de utländska åhörarna var överlag passiva vilket fick till följd att ingen riktig rysk-finsk polemik utbröt trots utmärkt simultanöversättning och tillräcklig debattid; och 3) Sessionsledarnas slutredogörelser var något hafsiga.

Trots detta motiverar den överlag höga standarden på föredragen konferensens slutrekommendation till universitetets ledare, att ansöka hos relevanta myndigheter om finansiering för att framgent hålla regelbundna rysk-finska konferenser i humaniora i republikens huvudstad.

Aleksander Kan

4. Förutom universitetet befinner sig Ryska vetenskapsakademiens Karelska center i Petrozavodsk. Centret innefattar bland annat det förtjänstfulla Institutet för språket, litteraturen och historien. Få nordiska, och särskilt finska, kollegor tycks känna till institutets imponerande publikationer om Finlands historia.